Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 773491
Zaaknummer: 867815

Houten, 11 maart 2025

gemeente Houten

Onderwerp:
Ontwerpbegroting 2026 van Afval Verwijdering Utrecht

Beslispunten:
1. Geen zienswijze in te brengen over de ontwerpbegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Afval Verwijdering Utrecht (AVU);
2. De AVU daarover te informeren met bijgevoegde brief;
3. Kennis te nemen van de concept-jaarstukken 2024 van de AVU.

Samenvatting
De gemeente Houten is lid van de gemeenschappelijke regeling Afval Verwijdering Utrecht (AVU). De AVU regelt de verwerking van restafval, GFT (groente fruit en tuinafval), glas en oud papier voor alle gemeenten in de provincie Utrecht. Daarnaast regelt de AVU de inzameling van oud papier en glas in de meeste gemeenten. De AVU heeft de ontwerpbegroting 2026 en de concept-jaarstukken 2024 naar de gemeenteraden gestuurd. Alle gemeenteraden binnen de AVU worden in de gelegenheid gesteld om voor 14 mei 2025 zienswijzen in te brengen op de ontwerpbegroting 2026.
De in de ontwerpbegroting 2026 opgenomen hoeveelheden huishoudelijk afval die Houten in 2026 via de AVU verwacht te laten verwerken, zijn hoger dan de prognose die de gemeente zelf heeft opgesteld. De AVU heeft toegezegd die hoeveelheden aan te passen in de definitieve begroting. De verwerkingstarieven die de AVU hanteert komen overeen met de contracten die de AVU heeft afgesloten.
Na aanpassing van de hoeveelheden zal de bijdrage die Houten in 2026 aan de AVU moeten betalen € 46.090 hoger zijn dan de bijdrage in 2025. Dat is een stijging van 2,4%. Dat komt omdat de verwerkingstarieven van restafval en GFT jaarlijks worden geïndexeerd en omdat verwacht wordt dat oud papier en glas minder geld opleveren.
Omdat de AVU al heeft toegezegd om de hoeveelheden afval aan te passen aan de prognoses die de gemeente gemaakt heeft, stellen wij de raad voor om geen zienswijzen in te brengen.
De concept-jaarrekening 2024 laat zien dat de hoeveelheid huishoudelijk afval die Houten via de AVU heeft laten verwerken ruim 5% lager was dan begroot. Dit komt omdat wij minder afval hebben afgevoerd dan verwacht en de indexatie (inflatiecorrectie) van de verwerkingstarieven minder hoog uitviel dan geraamd. Omdat daarnaast glas en papier meer geld opbrachten dan verwacht, ontvangt de gemeente € 224.817 terug aan teveel betaalde voorschotten.

Aanleiding
Op 14 januari 2025 heeft de AVU de ontwerpbegroting 2025 naar de gemeente gemaild (bijlage 1 en 2). De gemeenteraad kan tot 1 mei 2025 zienswijzen inbrengen.
Op 20 februari 2025 heeft de AVU de concept-jaarstukken 2024 ter informatie naar de gemeente gemaild (bijlage 5 en 6).

Beoogd effect
U informeren dat:
- De begrote hoeveelheden afval die de AVU voor Houten gaat verwerken in 2026 en de daaraan verbonden kosten, niet correct zijn opgenomen in de ontwerpbegroting 2026 van de AVU.
- De AVU al heeft toegezegd de juiste hoeveelheden te gaan gebruiken in de definitieve begroting 2026 (bijlage 3).
- De bijdrage die onze gemeente in 2026 moet betalen voor de inzameling en de verwerking van afval, na aanpassing van de hoeveelheden € 46.090 hoger is dan 2025.
- De gemeente € 224.817 terug krijgt aan teveel betaalde bijdrage in 2024.

Instemming van de raad krijgen om geen zienswijzen in te dienen over de ontwerpbegroting 2025 van de AVU en de AVU daarover per brief te informeren (bijlage 4).

Argumenten per beslispunt

1.1 De AVU heeft toegezegd de gemeentelijke prognose van hoeveelheden afval overnemen in de definitieve begroting

In de ontwerpbegroting 2026 heeft de AVU gerekend met de afvoer en verwerking van 16,6 miljoen kg afval Houten. Die prognose is in 2024 gemaakt en gebaseerd op de hoeveelheden afval die Houten van 2020 – 2023 via de AVU heeft afgevoerd. Omdat in die periode meer huishoudelijk afval werd afgevoerd als gevolg van de coronamaatregelen (thuiswerken), blijken de prognoses de laatste twee jaar te hoog te zijn geweest. Daardoor krijgt de gemeente telkens geld terug aan teveel betaalde voorschotten. Om de prognose beter in de pas te laten lopen met de werkelijkheid, hebben wij een nieuwe prognose gemaakt voor 2026. De hoeveelheden afval die wij in 2024 via de AVU-contracten hebben laten verwerken, hebben wij genomen als uitgangspunt voor de prognose van de hoeveelheid afval die wij in 2026 verwachten af te voeren. Die hoeveelheid is vermeerderd met de te verwachten stijging van het aantal inwoners (1,8%). De AVU heeft per mail laten weten onze prognose over te nemen in de definitieve begroting (zie bijlage 3). Een zienswijze om de hoeveelheden te corrigeren is daarom niet meer nodig.

1.2 De kosten en opbrengsten in de ontwerpbegroting 2026 stemmen overeen met de verwerkingscontracten

De AVU heeft langlopende contracten voor de verwerking van de afvalstromen. De in de begroting opgenomen verwerkingskosten stemmen overeen met de tarieven uit die contracten. Deze contracten worden jaarlijks geïndexeerd (CPB, NEA). Voor 2026 wordt de indexatie begroot op 3%.
Naast deze contractueel vastgelegde indexatie worden de verwerkingstarieven voor restafval verhoogd omdat de rijksoverheid vanaf 2026 een CO_2-heffing invoert per ton verbrand afval.
Aan het eind van het jaar vindt een afrekening plaats op basis van de daadwerkelijke verwerkte hoeveelheden afval en de kosten en opbrengsten van deze afvalstoffen.

3.1 De AVU moet de concept-jaarrekening ter kennisneming aan de raad sturen

Op grond van artikel 38, lid 5 van de Gemeenschappelijke Regeling AVU moet de AVU de concept-jaarrekening ter kennisneming naar de gemeenteraden sturen.

3.2 De concept-jaarrekening 2024 is gebaseerd op feitelijke hoeveelheden

In de jaarrekening zijn de vanuit Houten afgevoerde hoeveelheden correct weer gegeven.

Kanttekeningen

1.1 De prognose van de afvalhoeveelheden is lastig

De prognose van de hoeveelheden huishoudelijk afval die Houten in 2026 gaat afvoeren is gebaseerd op de hoeveelheden die wij in 2024 hebben afgevoerd. De hoeveelheden huishoudelijk afval zijn de laatste jaren lastiger te voorspellen omdat het aantal mensen dat thuis werkt fluctueert en omdat de consumptie fluctueert als gevolg van de economische ontwikkelingen (oorlog in Oekraïne, gestegen energieprijzen). Als er minder wordt geconsumeerd, ontstaat er minder afval. Maar als er weer meer geconsumeerd wordt, stijgt de hoeveelheid weer.
Als de gemeente in 2026 meer afval afvoert dan begroot, dan krijgen wij in 2026 een naheffing. Als de gemeente in 2026 minder afval afvoert dan begroot, dan krijgen wij in 2027 een restitutie.

1.2 Mogelijk komen er nog extra kosten door de lachgas problematiek

Sinds lachgas in opgenomen in de Opiumwet, worden lege lachgascilinders gedumpt in de openbare ruimte of in ondergrondse containers, ondanks dat ze gratis mogen worden ingeleverd bij alle milieustraten in Nederland. Om te voorkomen dat de cilinders in verbrandingsovens exploderen, worden vrachten al extra gecontroleerd bij het storten op de overslag. Er lopen nog rechtszaken waarbij de afvalverbranders de extra kosten en de schade aan de ovens proberen te verhalen bij de rijksoverheid en bij de partijen (waaronder de AVU) die het afval (met daarin de cilinders) aanleveren. Het is nog niet duidelijk hoe hoog de schade is en wie de schade moet gaan betalen. Mogelijk leidt dit tot hogere kosten voor de afvalverbranding. Als dat zou gebeuren, dan zal dat leiden tot een begrotingswijziging van de AVU. Zo'n wijziging zal dan via een separaat voorstel aan de raad worden voorgelegd. Voor dergelijke onvoorziene kosten heeft de gemeentelijke begroting een egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

1.3 AVU heeft weinig mogelijkheden om extra te besparen in het "Ravijnjaar"
De AVU-begroting wordt voor 98,7% bepaald door de contracten voor de verwerking van het afval (hoeveelheid afval x verwerkingstarief) en voor 1,3% door de kosten van de AVU-organisatie zelf. Omdat de verwerkingscontracten voor meerdere jaren zijn vastgelegd, kan daar op dit moment niet op bespaard worden. Gemeenten kunnen proberen de verwerkingskosten te verminderen door de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen. In Houten is dat succesvol gedaan door restafval minder frequent in te zamelen en door het scheiden van afval te stimuleren met een kliko voor PMD-afval en een aanrechtbakje voor bioafval (GFT-afval in de keuken) en door het verbod op het verspreiden van reclamedrukwerk, tenzij inwoners een ja-sticker op de brievenbus hebben. Verdergaande maatregelen -zoals het door de AVU geopperde diftar (betalen per kg restafval of per lediging van de grijze kliko) zijn op korte termijn geen optie, omdat de komende twee jaren nodig zijn om de huis-aan-huis-inzameling van het huishoudelijk afval over te dragen aan een nieuwe inzamelaar. Zie: Raadsinformatiebrief toekomst afvalinzameling
Bij toekomstige aanbestedingen voor het verwerken van verschillende afvalstromen (met name restafval) kan mogelijk wel een besparing op met name de CO_2-heffing behaald worden, door de uitstoot van de CO_2 van de verschillende verwerkingsmethoden mee te wegen bij aanbestedingen.
Voor wat betreft de kosten van de AVU-organisatie zelf, heeft de AVU in 2026 een besparing van 1,6% weten te realiseren op de overheadkosten (zie p. 17 van de ontwerpbegroting).

Participatie

De AVU ontwerpbegroting en concept-jaarstukken zijn gebaseerd op de door gemeente ingezamelde hoeveelheden huishoudelijk afvalstromen en de contractueel vastgelegde verwerkingsprijzen. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de gemeenteraad zienswijze kan inbrengen bij de ontwerpbegroting. Op die wijze is de participatie van de deelnemende gemeente geregeld.

Financiën en formatie

Bijdrage aan AVU in 2026
De bijdrage die Houten in 2026 aan de AVU moet gaan betalen voor de verwerking van afvalstoffen, is volgens de ontwerpbegroting € 96.762 (€ 4,36 per huishouden) hoger dan in 2025:

	Hoeveelheden (milj. kg)			Kosten			
	2025	**2026**	**Δ**	**2025**	**2026**	**Δ**	**Δ conc.**
restafval: overslag en verwerking	8,1	8,1		€ 1.394.865	€ 1.443.585	€ 48.720	
gft: overslag en verwerking	5,2	5,2		€ 489.144	€ 502.189	€ 13.045	
glas: inzamelkosten minus opbrengsten	1,2	1,1		€ 68.013	€ 72.759	€ 4.746	
papier: inzamelkosten min opbrengsten	2,3	2,2		€ -18.178	€ 14.058	€ 32.236	
verevening transportkosten				€ -50.503	€ -51.778	€ -1.275	
overige kosten AVU				€ 45.241	€ 44.531	€ -710	
Totaal	**16,7**	**16,58**	**-0,5%**	**€ 1.928.582**	**€ 2.025.344**	**€ 96.762**	**5,0%**

De oorzaak voor de hogere bijdrage is de indexering van de verwerkingscontracten, plus de invoering van een CO_2-heffing op het verbranden van afval.

Na aanpassing van de hoeveelheden afval aan de prognose die de gemeente zelf heeft gemaakt, zal de bijdrage die Houten in 2026 aan de AVU moet gaan betalen € 46.090 (€ 2,08 per huishouden) hoger zijn dan in 2025:

	Hoeveelheden (milj. kg)			Kosten			
	2025	**2026**	**Δ**	**2025**	**2026**	**Δ**	**Δ conc.**
restafval: overslag en verwerking	8,1	7,9		€ 1.394.865	€ 1.411.025	€ 16.160	
gft: overslag en verwerking	5,2	4,9		€ 489.144	€ 477.812	€ -11.332	
glas: inzamelkosten minus opbrengsten	1,2	1,2		€ 68.013	€ 77.266	€ 9.253	
papier: inzamelkosten min opbrengsten	2,3	2,2		€ -18.178	€ 14.058	€ 32.236	
verevening transportkosten				€ -50.503	€ -50.020	€ 483	
overige kosten AVU				€ 45.241	€ 44.531	€ -710	
Totaal	**16,7**	**16,20**	**-2,8%**	**€ 1.928.582**	**€ 1.974.672**	**€ 46.090**	**2,4%**

De gemeente ontvangt teveel betaalde bijdrage over 2024 terug
Uit de concept-jaarrekening blijkt dat de gemeente in 2024 teveel heeft betaald aan de AVU:

	Hoeveelheden (milj. kg)			Kosten			
	beg. 2024	reken. 2024	Δ	begr. 2024	reken. 2024	Δ beg.reken.	Δ
restafval: overslag en verwerking	8,100	7,734		€ 1.324.001	€ 1.280.456		
gft: overslag en verwerking	5,150	4,781		€ 492.131	€ 440.696		
glas: inzamelkosten minus opbrengsten	1,100	1,135		€ 84.971	€ 63.657		
papier: inzamelkosten min opbrengsten	2,400	2,239		€ -2.036	€ -97.166		
verevening transportkosten				€ -47.596	€ -45.734		
overige kosten AVU				€ 43.269	€ 37.947		
verrekening resultaat					€ -9.933		
Totaal	**16,750**	**15,889**	**-5,1%**	**€ 1.894.740**	**€ 1.669.923**	**€ -224.817**	**-14%**

In 2024 hebben wij minder afval afgevoerd dan begroot, is de indexatie (inflatiecorrectie) van de verwerkingscontracten lager uitgevallen dan geraamd en hebben papier en glas meer opgebracht dan verwacht.

Dit zorgt ervoor dat de gemeente dit jaar € 224.817 terug krijgt aan teveel betaalde bijdrage in 2024 (€ 10,14 per huishouden).

De financiële effecten (hogere bijdrage voor 2026 en de meevaller voor 2024) zullen worden betrokken bij het opstellen van de gemeentebegroting 2026.

De verwerkingskosten van het huishoudelijk afval via AVU-contracten bedragen ongeveer een derde van de gemeentelijke afvalbegroting. Omdat de meevaller voor 2024 flink groter is dan hogere bijdrage voor 2026, zal de afvalstoffenheffing voor 2026 voor “het AVU-deel” van de begroting dalen. Het is nog niet zeker of de heffing in 2026 daadwerkelijk zal dalen omdat de inzamelkosten, de kosten van het gemeentelijk personeel en de overhead ook onderdeel zijn van de afvalbegroting en ook jaarlijks geïndexeerd worden. Daarnaast worden de verwerking van een groot aantal gescheiden afvalstromen van de milieustraat dit jaar aanbesteed en is de uitkomst daarvan nog niet bekend.

Communicatie

Als de raad instemt met het voorstel om geen zienswijze in te brengen bij de ontwerpbegroting 2026, zal dat met bijgevoegde brief aan de AVU worden meegedeeld (bijlage 4).

Voortgang

De deadline voor het indienen van zienswijzen is 1 mei 2025. Eventuele zienswijzen van de deelnemende gemeenten zullen door het Algemeen Bestuur van de AVU op 28 mei 2025 worden behandeld, waarna de begroting wordt vast gesteld. Wethouder Van den Berg is namens de gemeente Houten lid van het Algemeen Bestuur van de AVU.

Evaluatie

De bijdrage wordt in vier kwartalen d.m.v. voorschotten betaald. Aan het eind van het jaar vindt een afrekening plaats op basis van de daadwerkelijk afgevoerde hoeveelheden afval en de daadwerkelijk ontvangen marktprijzen voor papier en glas.

Houten, 11 maart 2025
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,
de secretaris, de burgemeester,

R. van Netten G.P. Isabella

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief bij de ontwerpbegroting 2026
2. Ontwerpbegroting 2026 van de AVU
3. Toezegging AVU dat prognose van Houten wordt overgenomen
4. Brief aan AVU dat gemeente Houten geen zienswijze indient
5. Aanbiedingsbrief bij de concept-jaarstukken AVU 2024
6. Concept-jaarstukken 2024 AVU

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Wouter van den Berg
2e PoHo:

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 773491

Onderwerp
Ontwerpbegroting 2026 van Afval Verwijdering Utrecht

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 11 maart 2025 gelezen en besluit:

1. Geen zienswijze in te brengen over de ontwerpbegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Afval Verwijdering Utrecht (AVU);
2. De AVU daarover te informeren met bijgevoegde brief;
3. Kennis te nemen van de concept-jaarstukken 2024 van de AVU.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 15 april 2025.

De raad van de gemeente Houten,
de plaatsvervangend griffier,

H. Khairouni

de voorzitter,

H.C. Heerschop